

Identita a integrita / Integrita a identita

Ricoeur je ochoten připustit, že např. v meditaci může existovat rovina, kde se člověk musí oprostit i do úsilí o vlastní identitu (tj. „od té starosti, která nachází své vyjádření v otázce „Kdo jsem?“) (viz 7939, s. 121), ale ve filosofii (Ricoeur to formuluje takto: „zůstávám-li v linii reflexivní filosofie“) to pro něho není možné, ve filosofii musí vždy jít také o identitu („Musím se tedy ve filosofii bít až do konce o identitu.“ – tamtéž). Mám za to, že Ricoeurova tolerance (až měkkost) vůči možnostem některé z meditačních rovin je přece jen poněkud upřílišněná, a to navzdory tomu, že u něho byla nejspíš motivována otevřeností a vstřícností vůči jiným kulturním (a duchovním) tradicím. Oprošťovat se sám od sebe může člověk – a já bych řekl: každý člověk – pouze za nějakým cílem, k něčemu či k dosažení něčeho, co je cennější než právě jeho vlastní identita, tj. než on sám. Nemůže tedy jít o žádné pouhé „cvičení“, o žádný „návčik“ postupu, kterým toho má být dosaženo, aniž by v tu chvíli bylo důležité, za jakým účelem to je prováděno. Meditační techniky se mi všeobecně zdají být čímsi velmi problematickým, jsou-li vytrženy z konkrétních situací a situačních kontextů (a nacvičovány bez naprosto určitého cíle, jímž mohou být ospravedlněny). Evropské tradice jsou po mém soudu nerozlučně spjaty se základní myšlenkou, že člověk se rodí zároveň s nějakým posláním, a že toho poslání právě člověk může, má a dokonce musí dosahovat právě on sám, že tedy nejde o poslání, které může být vloženo na kohokoli nebo dokonce které určitý člověk může prostě předat nebo jen přenechat jiným (a sám se z něho vyvázat). Vysloveno ve vysloveně křesťanském kontextu a příslušným způsobem: člověk se může vzdát sám sebe, může „nechat sám sebe za sebou“ pouze tváří v tvář Bohu, eventuálně Pravdě. Ale stále tu platí, že to je právě on, kdo se vzdává sám sebe, a že je za tento svůj poslední úkon a „výkon“ odpovědný – a to právě před Bohem (resp. před Pravdou). Nemyslím, že byla přípustná jakákoli „meditační technika“ – a to ani v případě, že nejde o pouhý návčik, nýbrž o ospravedlnitelné její použití -, jež by umožnila, aby se člověk takovým posledním sebevzdáním ze své životní úlohy vymkl, aby se vyprostil ze svého nejvyššího úkolu a závazku a aby se tak zprostil naprosto a cele své odpovědnosti, která byla integrální složkou jeho stvořenosti, tj. jeho zrodu a životního růstu.

(Písek, 070907-4.)